

2. Конюшенко Я. Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: Факт, 2020. 476 с.
3. Корнієнко М. В., Тertiшник В. М. Принципи права в розв'язанні юридичних колізій. *«Верховенство права»*. 2017. №2. С. 10-16.
4. Кримінальний процес України = Criminal Procedure of Ukraine: Академічний курс: у 3-х т. Т.1. Загальна частина / [В. Т. Нора, Н. Р. Бобченко, М. В. Багрій та ін.]; За ред. акад. НАПрН України, д-ра юрид. наук, проф. В. Т. Нора, д-ра юрид. наук, проф. Н. Р. Бобченка. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. 912 с.
5. Кримінальний процес: підручник / [Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д. П. Письменного, Л. Д. Удалової, М. А. Погорецького, С. С. Чернявського. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 780 с.
6. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Groшевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; За ред. В. Я. Тація, Ю. М. Groшевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Х.: Право, 2013. 824 с.
7. Кримінальний процес: підручник. За заг. ред. А. Я. Хитра, Р. М. Шехавцов, В. В. Луцик Львів: ЛьвДУВС. 2018. 1120 с.
8. Тertiшник В. М. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Вид. 20-те, доповн. і перероб. К.: Алерта, 2023. 1120 с.
9. Українська правнича енциклопедія / За заг. ред. В. М. Тertiшника, Л. Р. Наливайко, А. С. Фоменко, В. В. Ченцова. Київ : Алерта, 2023. 768 с.

Ткач Андрій Володимирович,

прокурор Печерської окружної прокуратури
міста Києва, кандидат юридичних наук

ПОВНОВАЖЕННЯ ПРОКУРОРА У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Враховуючи розгортання активних бойових дій на території нашої держави та тимчасову окупацію окремих територій військами агресора, правоохоронна система в цілому і органи прокуратури зокрема стикнулись із значними викликами щодо здійснення своїх конституційних функцій. Розглянемо вказану проблематику на прикладі специфічних кримінальних проваджень щодо застосування примусових заходів медичного характеру (далі – ПЗМХ). Оскільки в окупованих регіонах матеріали багатьох кримінальних проваджень було втрачено, а особи, щодо яких вирішувалось питання про

застосування ПЗМХ, разом із закладами з надання психіатричної допомоги опинились під окупацією.

Вимоги, щодо обов'язкового зберігання матеріалів кримінальних проваджень в електронному вигляді запроваджено у кримінальному процесуальному законодавстві лише з 15 березня 2022 року - це передбачено ч. 14 ст. 615 КПК України, де зазначено, що копії матеріалів кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких здійснюється в умовах воєнного стану, в обов'язковому порядку зберігаються в електронній формі у дізнавача, слідчого чи прокурора. Тому після деокупації окремих регіонів гостро постало питання відновлення втрачених матеріалів досудових розслідувань.

Зазначена процедура унормована у ст. 615-1 КПК України, де зазначено, що відновленню підлягають втрачені матеріали кримінального провадження, яке не завершилося направленням клопотання про застосування ПЗМХ, а також матеріали кримінального провадження, в якому клопотання про застосування ПЗМХ направлено до суду, проте підготовче судове засідання не відбулося; судовий розгляд розпочато, проте рішення суду за результатами його розгляду не ухвалено; судом ухвалено рішення, проте воно не набрало законної сили.

Вказані матеріали підлягають відновленню за рішенням слідчого судді, суду у разі надходження клопотання від прокурора або від слідчого чи дізнавача, погодженого з прокурором, або від сторони захисту чи потерпілого, або за власною ініціативою суду, за умови наявності витягу з Єдиного реєстру досудового розслідування, або постанови про початок досудового розслідування, винесеної у порядку, передбаченому статтею 615 цього Кодексу, або ухвали про призначення судового розгляду, наявних у цьому кримінальному провадженні відповідних матеріалів фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інших носіїв інформації, а також копій документів, засвідчених з використанням засобів кваліфікованого електронного підпису.

Клопотання про відновлення втрачених матеріалів повинно містити такі обов'язкові елементи:

- обставини втрати матеріалів кримінального провадження;
- місцезнаходження копій документів кримінального провадження або відомостей щодо них;
- перелік документів та інших матеріалів, відновлення яких прокурор, слідчий, дізнавач, сторона захисту чи потерпілий вважає необхідним;
- мету відновлення документів та інших матеріалів;
- дані особи, яким повідомлено про підозру (за наявності);
- дані осіб, які брали участь у кримінальному провадженні, із зазначенням їхнього статусу у такому провадженні;

- перелік слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, проведених у кримінальному провадженні.

До клопотання про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження додаються документи або їх копії, у тому числі не посвідчені в установленому порядку, що збереглися у прокурора, слідчого, дізнавача, сторони захисту чи потерпілого, за умови їх засвідчення кваліфікованим електронним підписом. Вказане клопотання розглядається слідчим суддею того суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, судом, який здійснював судове провадження, а в разі неможливості з об'єктивних причин здійснювати відповідним судом правосуддя - слідчим суддею іншого суду або іншим судом, визначеного в порядку, передбаченому законодавством. На підставі зібраних і перевічених матеріалів слідчий суддя, суд постановляє ухвалу про відновлення матеріалів втраченого кримінального провадження повністю або в частині, яку, на його думку, необхідно відновити [1].

Варто зазначити, що одним з джерел відновлення втрачених кримінальних проваджень може слугувати наглядове провадження, яке зберігається у прокурора та містить копії процесуальних документів.

Також одне із актуальних питань, яке постало з перших днів вторгнення – продовження запобіжних заходів щодо осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння у стані неосудності. Об'єктивна можливість розв'язати вказане питання у регіонах, де тимчасово не здійснювали повноваження суди, з'явилась у органів прокуратури лише з 15 березня 2022 року після запровадження положень ст. 615 КПК України. Коли законодавець наділив керівника відповідного органу прокуратури повноваженнями слідчого судді, які він може здійснювати за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором у випадках, передбачених статтями 140, 163, 164, 170, 173, 206, 219, 232, 233, 234, 235, 245-248, 250 та 294 цього Кодексу. Тобто питання щодо продовження застосування запобіжного заходу у кримінальних провадженнях щодо осіб відносно яких вирішується питання про застосування ПЗМХ, приймалось відповідним керівником органу прокуратури у формі постанови з обґрунтуванням правомірності здійснення ним повноважень слідчого судді.

Такі ж повноваження прокурор отримав під час дії воєнного стану, коли була відсутня об'єктивна можливість подальшого проведення, закінчення досудового розслідування та звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру. В такому разі строк досудового розслідування у кримінальному провадженні зупинявся на підставі вмотивованої

постанови прокурора з викладом відповідних обставин та підлягав поновленню, якщо підстави для зупинення перестали існувати.

Крім того сторона обвинувачення також наділена повноваженнями щодо використання під час судового розгляду показань, отриманих в ході досудового розслідування під час допиту свідка, потерпілого, у тому числі одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб, у кримінальному провадженні, що здійснюється в умовах воєнного стану. Обов'язкова вимога - хід і результати такого допиту повинні фіксуватися за допомогою доступних технічних засобів відеофіксації. Вказані положення ч. 11 ст. 615 КПК України надзвичайно актуальні в умовах ведення бойових дій та ракетних ударів, оскільки при розгляді клопотання про застосування ПЗМХ, прокурор згідно ст. 513 КПК України повинен довести що саме вказана особа вчинила суспільно небезпечне діяння з посиланням на докази, зокрема і показання свідків, забезпечити прибуття яких в умовах воєнного стану подекуди є проблематичним [1].

На початок вторгнення агресора, згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України № 516, яким затверджено перелік спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги, на території України діяло 18 таких закладів в Дніпропетровській, Івано-Франківській, Миколаївській, Сумській, Вінницькій, Київській, Полтавській, Херсонській, Хмельницькій, Чернігівській, Львівській, Рівненській, Волинській, Чернівецькій, Житомирській областях та місті Києві [2]. З 24 лютого 2022 року по 28 квітня 2023 року, в умовах воєнного стану, згідно відомостей Єдиного державного реєстру судових рішень судами перших інстанцій було ухвалено 9618 рішень у кримінальних провадженнях щодо застосування примусових заходів медичного характеру, що стосувались як вирішення питання про застосування, продовження, припинення ПЗМХ так і відновлення втрачених матеріалів таких кримінальних проваджень. Зокрема проблематика, пов'язана із відновленням втрачених матеріалів кримінальних проваджень щодо застосування ПЗМХ виникала найчастіше у Чернігівській та Херсонській областях. За даними Експертного центру з прав людини, Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня опинилася в окупації з перших днів війни - 286 підопічних і персонал були змушені ховатись від обстрілів у підвальному приміщенні, яке не було розраховано на одночасне перебування усіх пацієнтів та персоналу. Їжу готували на вогнищах. Медикаментів в установі майже не залишилось, а персонал жив у лікарні і працював без змін через неможливість ротації[3].

Підсумовуючи викладене слід зазначити, що в умовах триваючого воєнного стану необхідне забезпечення сталого функціонування системи правосуддя, що можливе, на нашу думку, за умови повноцінного запровадження усіх модулів розробленої Єдиної

судової інформаційно-телекомунікаційної системи з метою автоматизації документообігу, можливості дистанційної участі та таким чином забезпечення усіх учасників кримінального процесу

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Про затвердження Переліку спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги – наказ Міністерства охорони здоров'я № 516 від 20.03.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0516282-18#Text>

4. Під обстрілами і без можливості порятунку: як переживають російське вторгнення місця несвободи. URL: <https://zmina.ua/event/pid-obstrilamy-i-bez-mozhlyvosti-poryatunku-yak-perezhyvayut-rosijske-vtorgnennya-mischzya-nesvobody/?fbclid=IwAR3GQATZcc4si2rgvQcxbG8nxCOtH8AuSPztPVvdyPoljOP31JN1t5wG6mc>

Тютюнник Ростислав Сергійович,
здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОГО У ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ЩО ВЧИНЕНО ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Відповідно до концептуальних положень вітчизняної процесуальної та криміналістичної науки допит є основним процесуальним засобом отримання показань, що відображають вербальну інформацію, що має значення для розслідування. Тому питання тактики проведення допиту є надзвичайно важливим для отримання інформативних показань, подолання установки на дачу неправдивих показань і подолання інших психологічних бар'єрів під час проведення даної слідчої (розшукової) дії [3, с. 105-110].

Враховуючи, що вербальна інформація має суттєве доказове значення практично для кожного кримінального правопорушення, незалежно від його категорії, допит найчастіше виступає найпоширенішою слідчою (розшуковою) дією. Не є винятком і подальше дослідження діянь, відображених в документації, про ті чи інші фрагменти злочинної діяльності – легалізації (відмивання) злочинного майна, що відбивається у свідомості низки осіб, які є свідками, потерпілими, підозрюваними.